

1834	stavová rovnice ideálního plynu
1852	Joule-Thomsonův jev
1873	Van der Waalsova rovnice
1877	mlha O ₂
1883	kapalný N ₂ i O ₂
1898	zkapalněn H ₂ (Dewar)
1908	zkapalněno He (Heike Kamerlingh-Onnes)
1911	objev supravodivosti (Hg při 4,15 K)
1926	navržena adiabatická demagnetizace paramagnetických solí (uskutečněno 1933)
1934	navrženo magnetické chlazení jader (uskutečněno 1956)
30-tá léta	potvrzena supratekutost He
1949	zkapalněno ³ He
1951	navrženo chlazení rozpouštěním ³ He v ⁴ He
1957	BCS teorie
1962	spočítán Josephsonův přechod (slabá supravodivost)
1987	vysokoteplotní supravodivost
1995	Bose-Einsteinova kondenzace ve zředěných plynech (Rb, Li, Na)

Plyn	T_v [K]	T_3 [K]	T_k [K]	p_k [MPa]	poznámka
vzduch	78,8				nebezpečný
O ₂	90,2	54	155	5,0	Nebezpečný. Paramagnetický
N ₂	77,4	63	126	3,4	
H ₂	20	13,8	33	1,3	ortho- a paravodík
D ₂ / T ₂	23,7 / 25,0	18,73 / 20,6			
Xe	164	133	289,7	5,83	
Kr	121,3	116	210	5,4	
Ar	87,27	83,8	150,8	4,8	
Ne	27,1	25	44,4	2,6	
⁴ He	4,215	neexistuje	5,2	0,226	pod 2,17 K supratekutost
³ He	3,19	neexistuje	3,3	0,115	pod 2,6 mK (při 3,4 MPa) supratekutost

Literatura:

L. Skrbek: Fyzika nízkých teplot (*Matfyzpress 2011*)

M. Odehnal: Supravodivost a jiné kvantové jevy (*Academia 1992*)

J.F. Annett: Superconductivity, superfluids, and condensates (*Oxford University Press 2007*)

Š. Jánoš: Fyzika nízkých teplot (*Alfa 1980*)

J. Jelínek, Z. Málek: Kryogenní technika (*SNTL 1982*)

R.S. Šafrata: Fyzika nízkých teplot (*Matfyzpress 1998*)

V.S. Letokhov: Laser control of atoms and molecules (*Oxford University Press 2007*)

Š. Jánoš: Svet v blízkosti absolutnej nuly (*Alfa 1990*)

V.F. Petrenko, R.W. Whitworth: Physics of ice (*Oxford University Press 2006*)

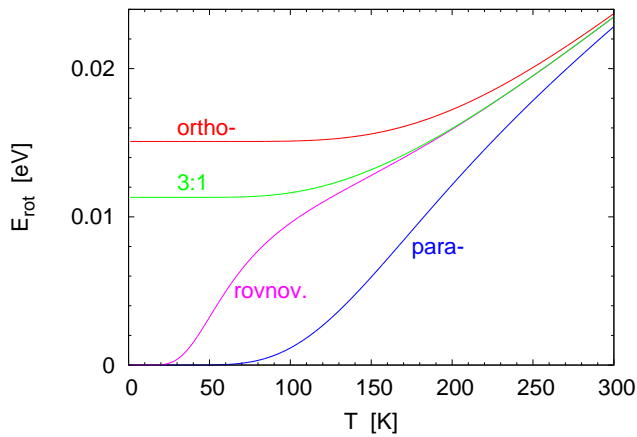
Tepelná kapacita ortho- a paravodíku

Rotační energie ortho- a paravodíku:

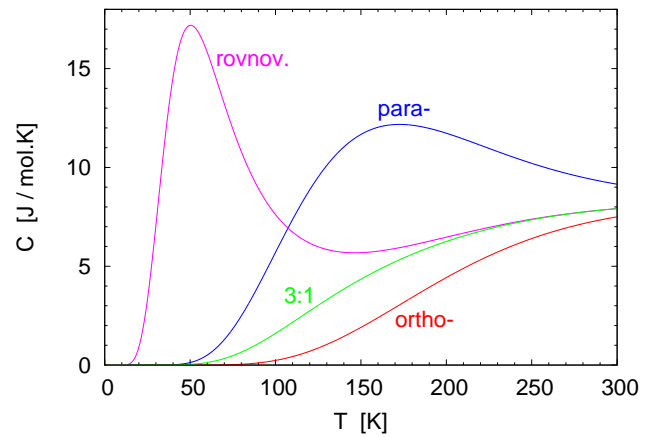
$$E(J) \approx B h c J(J+1) \quad J \geq 0$$

$$E_{\text{para}} = \frac{\sum_{\text{sudá } J} E(J) (2J+1) e^{-E(J)/kT}}{\sum_{\text{sudá } J} (2J+1) e^{-E(J)/kT}}$$

$$E_{\text{ortho}} = \frac{\sum_{\text{lichá } J} E(J) (2J+1) e^{-E(J)/kT}}{\sum_{\text{lichá } J} (2J+1) e^{-E(J)/kT}}$$

Obrázek 1: Průměrná rotační energie molekuly H_2 .

Obrázek 2: Tepelná kapacita rotačního pohybu vodíkových molekul.